

LEDENICE V ŽIREH

Preden je postala elektrika vsakdanja stvar in je povojni napredek pripeljal skoraj v vsako hišo hladilnik, so žirovski gostilničarji in mesarji imeli za ohlajevanje piva in konzerviranje svežega mesa posebne hladilne prostore — *ledenice*. Tako so se imenovale kleti, še večkrat pa so bile to posebne stavbe, ki so jih pozimi napolnili z ledom in shranjevali vanje pijačo in mesnino, da so ju mogli sveži ponuditi gostom in kupcem tudi v vročih poletnih mesecih.

Pričujoči prispevek želi poleg dokumentiranja tega pojava v Žireh priklicati tudi odgovor na vprašanje, ali ni bilo znano kaj takega tudi drugod. Je pridobivanje ledu pozimi in njegovo uskladiščenje preko poletja res tako neznanstvena ali ozko lokalizirana stvar, da ni prišlo niti v vprašalnico o nabitosti za etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja,¹ kamor po svoji klasifikaciji bržkone spada? Prav tako ledenice, posebne stavbe za led, nimajo svojega mesta v vprašalnici o gospodarskih stavbah.²

Začetki žirovskih ledenic na prelomu stoletja

Podatki vseh informatorjev se v glavnem ujemajo, da so se prve ledenice pojavile v Žireh na prelomu stoletja, bolj gotovo že po letu 1900, mogoče res leta 1903, kot je poizvedel eden od njih. Temu se najbolj izmika družinsko izročilo pri Katrnikovih, po katerem so izgubili štiriletno dekletce v nesreči okrog leta 1890 prav pri prevozu sodčka piva iz ledenice pri Petronu. Mogoče ni šlo za tako ledenico, o kakršnih bo govora tu, ampak za neke vrste hladilno skrinjo, na zunaj leseno, znotraj pa obito s pločevino, v katero se daje kosce ledu skozi odprtino z vrha, spodaj pa je prostor za shranjevanje ali bolje konzerviranje. Pri Petronu, kjer jo imajo še sedaj, ne vedo, od kdaj je že pri hiši, mnenja pa so, da so take hladilne priprave imeli včasih tudi po drugih gostilnah.

Prav tako govorijo za zgodnejši začetek ledenic v Žireh tudi posredni podatki pri Kamnškovih v Novi vasi, kjer po primerjavi velikosti kostanjev sklepajo, da so bili tisti ob ledenici enako stari kot tista dva pri kozolcu, za katera vedo, da sta bila vsajena leta 1900, v spomin na ustanovitev Sokolskega društva v Žireh. Poleg tega je bil bajer, od koder so pridobivali led, urejen ob sotočju dveh potokov, ki so ju regulirali v zadnji četrtini prejšnjega stoletja.

Glede na to, da ustnega izročila ne moremo preverjati s pisanimi viri, se zdi sprejemljivo, da postavljamo začetek žirovskih ledenic na prelom 19./20. stoletja s primerno možnostjo variranja naprej ali nazaj; še posebno, če ustne podatke vpneemo v siceršnje gospodarsko stanje v tem času. Tedaj se je začelo

že močno uveljavljati čevljarstvo³ in zato so tudi rasle gostilne, ki jih domačini samo od mostu čez Soro v Žireh do križišča pri Petronu (niti 0,5 km) vedo naštetih kar sedem. Čevljarji so morali kam hoditi na hrano, še posebno, ker so se lotevali te obrti tudi prišleci od drugod.

Večina pričevanj se ujema, da je na začetku tega stoletja prinesel novost v Žiri Jože Jereb, Loščarjev iz Žirovskega vrha. Bil je po svetu, pred vrnitvijo v Žiri pa je imel svojo gostilno v Pliberku na Koroškem, kjer se je tudi poročil. Njegove hiše v starem delu Žirov se je zaradi pekarije hitro prijelo ime »Pri peku«. Nato je odprl še gostilno, saj je bila tedaj v bližini (stare, danes podrtne) cerkve zanjo primerna lokacija. Začel je prodajati pivo. To pa je bilo treba točiti ohlajeno, zato si je oskrbel še ledenico. Marija Zajec se še danes spominja naloženih sodčkov pred njegovo hišo, drugod pa da jih ni bilo videti. Drugi gostilničarji so začutili konkurenco, malo so počakali, češ, kako se bo stvar obnesla, nato pa so podjetnega rojaka začeli hitro posnemati.

O vrstnem redu nastanka posameznih ledenic se ni mogoče povsem zediniti, menda jo je prvi za Pekom napravil Župan na Dobračevi, po drugem mnenju pa Petron v Žireh, toda da jih je bilo vsega skupaj ravno deset, se vsi strinjajo. Imeli so jo pri Peču, Petronu, Mesarju (Kolencu), Špicarju, Bohačevem Andreju in Katrniku v Žireh, pri Maticu in Bahaču v Stari vasi, pri Županu na Dobračevi in pri Kamnšku v Novi vasi; od teh je bilo osem gostilničarjev in dva mesarja. Največ jih je bilo torej »v starih Žireh«, kjer je bila cerkev, sejemski prostor, skratka, kamor so ljudje od blizu in daleč prihajali po opravkih. Po prvi svetovni vojni je krivična meja sicer odtrgala veliko prebivalstva iz zaledja, toda tedaj so prav meso veliko prenašali čez mejo, tako da so ledenice še dalje koristno opravljale svojo funkcijo. Celó več, delali so še nove zbiralnice za vodo — bajerje (pri Špicarju, Kamnšku) in prejšnje lesene stavbice zamenjavali z zidanimi (pri Županu) ali jih drugače obnavljali.

Na vprašanje, od kod so Žirovci to prevzeli, so mnenja različna: od tega, da je »to že dolgo, ker so se ljudje zmeraj zanimali za pijačo«, preko misli najstarejše pripovedovalke, »da so mogoče to imeli po mestih«, češ, »saj vse pride na vas iz mesta«, od prepričanja, da je Jože Jereb to prinesel s Koroškega. Da je to res prineseno od drugod, se dá sklepati po terminologiji, ki je hudo pomembna.

Pridobivanje ledu

Prvi ledeničarji so nabirali led po *budnkih*, tj. kotanjah stoječe vode pa tudi v strugah reke Sore (npr. v »Babn tek«) in drugih potokov. Vendar je bilo to preveč prepuščeno naključju, zato so hitro prešli k bolj organiziranemu pridobivanju ledu. Na primernem mestu na lastnem svetu so uredili posebno jamo, bajer, tj. zbiralnico vode, veliko ok. 20 × 15 m, tako da so dno poglobili, z izkopano zemljo pa napravili okrog nje nasip, visok od 1 do 2 m. Jama ni smela biti preplitva, ker bi se drugače ledu oprijemala trava z dna in bi bil tako neprimeren za uporabo.

Ko se je začel pod zimo takšen mraz, da je voda začela zmrzovati, so v tako pripravljene bajerje preusmerili vodo iz bližnjih potočkov ter so jo pustili teči toliko časa, da se je bajer napolnil do robnikov nasipa in če je bila huda zima, se je led naredil v dveh, treh dneh. Čakali pa so nanj tudi po cel teden, odvisno od mraza, da je bil led čim debelejši. Zato so spuščali vodo v bajer vsak večer. Ko je bil v bajerju že led, so tudi ta prostor imenovali *ledenica*.

Pri Kamnšku so napravili svoj bajer — ledenico po regulaciji Plastühle in Melcúle (Plastuhovega in Melcovega potoka) ob stiku starih strug obeh potokov. Ob regulaciji potoka Račeva je voda začela upadati, zato so zbiranje vode na tem mestu opustili in okrog leta 1937/38 napravili novo višje pri kozolcu. Svojemu namenu je služila vse do leta 1957, dokler ni nehal iz nje rabiti led slašičar v Žireh. Robniki starega bajerja — ledenice — so se poznali še dolgo, pred leti pa so jih izravnali zaradi strojne obdelave zemljišča.

Spicarjevi so naredili svoj bajer — ledenico Na rovtu v Žireh okrog 1928/30, vendar jim ni kaj prida koristila. Led se je sicer napravil, toda bil je pretanek, ker je bila voda pretopla zaradi prekratkega toka od izvira do ledenice. Toda ostalo je ime V ledenici.

Svojo ledenico so imeli pri Bahaču v bližini kozolca, kjer so se robovi jame tudi poznali do nedavna.

Najbolje je delovala Županova ledenica, ki je bila nasproti Škandra na Dobračevi. Do leta 1926 sta bili dve, ki so ju naredili že pred prvo svetovno vojno, a tega leta je huda povodenj drugo popolnoma zasula. Da so vanjo lahko speljali tok Rakulščice, ki priteče izpod Žirovskega vrha, so morali prekopati cesto in pod njo položiti cevi. Vse leto je voda tekla po strugi na desni strani ceste in tedaj je bil kanal, ki je vodil v ledenico, zamašen z lesenim čepom. Ko pa so vodo potrebovali, so čep odstranili in voda se je odtekala v jamo. Ko je je bilo dovolj, so kanal po potrebi spet zamašili. Na spodnji strani jame je bil jarek, ki je služil za odtekanje vode iz bajerja, kadar so to želeli, zato so ga vsako pomlad znova prekopal. Led iz te ledenice so dobivali ne le Županovi, ampak tudi drugi uporabniki.

Lomljenje ledu

Ko je bil led debel za dobro dlan, ne manj kot 7 cm, najprimerneje pa 20—30 cm, so ga začeli sekati, lomiti. To je bilo težko in nevarno delo. *Sekači* so bili v nevarnosti, da jim na gladki plošči spodleti in se usekajo ali padejo v mrzlo vodo. *Vlačilci* in *nakladači* so se lahko obrezali ob ostre robove ledenih plošč. To delo so opravljali bajtarji-dninarji, delno čevljarji, če jim je manjkalo

Zemljišče na Dobračevi, kjer je bila nekdanja najboljša zbiralnica vode za pripravo ledu.

dela. Vsi so morali biti toplo oblečeni, imeli so po dvojce hlač in suknjiče ali plašče in nekateri še predpasnike iz *celtne, rantake* (šotorsko platno), da so se zavarovali proti mokroti. Najbolj so trpele roke, zato so imeli debele suknene rokavice — palčnike. V skrajni sili so ovijali roke z vrečevino. Za svoje delo so zaslužili takratne *žernade*, tj. dninarska plača, 10—15 din na dan.

Delo samo se je od hiše do hiše malo razločevalo. Sekači so najprej z navadnimi sekirami sekali ledene plošče v velikosti približno $1 \times 0,5$ m. Pri Kamnšku so imeli pri tem sekanju poseben sistem. Sekač je stal na deski, da mu ni drselo, in je najprej presekala celotno ledeno ploščo po širini (približno 15 m) in nato vzporedno nov trak približno 1—1,20 m stran od prvega vseka. Nato je nekajkrat udaril po tej dolgi plošči, da se je na nekaj mestih prelomila in pri nadaljnjem razsekavanju so nastajale plošče, velike $0,60 \times 1,20$ m. Prvi tak izsek je bil najtežji, vsak naslednji je bil lažji. Na robu ledenice so bili štirje vlačilci, ki so imeli za vleko, vodenje plošč na breg posebne (*h*)ake, *haklne*. To so late, ki so imele na koncu nasajeno železno konico in kavelj v enem kosu. Nekateri so si jih izposojali pri gasilcih. Dva sta vsak s svojim akom prijela ploščo od spodaj, dva pa *zahaklela*, povlekla k sebi. Plošče so pustili na robu bajerja, da so se osušile, omrznile in ko jih je bilo dovolj, so začeli nakladati. Drugod so bili trije sekači in trije vlačilci, potem pa so vsi nakladali. Ali pa sta dva z akom potegnili ploščo k sebi na desko na robu bajerja, jo prijela in naložila.

Vožnja ledu

Led so odvažali sproti, čim se je zdanilo. Lažje je bilo za sekače in nakladače, če je bilo mraz, ker je bil tedaj led suh, zaradi sprotnega zmrzovanja vode na spodnji strani plošč. Pri nekaterih hišah so led vozili sami, Kamnšk je imel npr. troje sani. Na ene so led nakladali, z drugih razkladali, s tretjimi pa je bil voznik na poti in je konje stalno prepregal, da niso stali. Drugod so najeli še druge voznike, ker so morali led dovažati od daleč, delo pa je moralo biti hitro opravljeno, da se led ni topil. Nakladači so morali delati hitreje, da so imeli vozniki sproti dovolj dela. Tako so obvezno pomagali voziti led pri Brencetu v Žireh že pred prvo svetovno vojno, pozneje pa tudi Skalar na Dobračevi. Naložiti so mogli na voz hkrati po trideset velikih plošč. Sani so *oblojtrali*, tj. dodali lojtrnice in jih povezali s tem, da so jim dodali *špangl* — podložek. Za Županovo ledenico je bilo treba osemindvajset voz ledu, pri Špicarju pa trideset do petintrideset. Vozili so dva do tri dni, ker je bila ledenica zanje precej oddaljena. Pri Kamnšku so imeli ledenico blizu doma, zato so ga vozili le en dan.

Stavba ledenice

Za spravljanje ledu je bilo treba imeti posebej pripravljene prostore, bodisi da je bil ta pod isto streho kot stanovanje (pri Katrniku) ali v ta namen prirejena klet (pri Bohačevem Andrejcu). V hiši je najprej imel ledenico Mesar, potem pa si jo je uredil v opuščeni cerkvi; prav tako so za ta namen uporabili mežnarijo ob njej Špicarjevi, ko je bilo v letu 1927/28 oboje prodano.

Večina je imela za to posebne stavbice v približni velikosti drvarnic, ki so bile sprva lesene (Pekova; Županova, ki je stala sredi današnjega dvorišča, v letu 1928/29 pa so uredili novo). Na zunaj niso bile videti nič posebnega, bile so zidane, krite z opeko, le pozoren opazovalec bi mogel ugotoviti njihovo

nalogo po tem, da so tičale v globoki senci. Okrog njih so bili nasajeni kostanji, lipe, zasajali so fižol, tako da so bile čim bolj zavarovane pred vročino.

Posebnost teh stavbic je bila v njihovi notranjščini. Dvodelen prostor (prvi del se je imenoval *forkeler*, iz nem. *vorkeller* — predklet — predprostor) je bil brez oken, velik 15—25 m² (pri Špicarju 5 × 4,5 × 3,5 m, pri Bohačevem Andrejcu 4 × 4 m, pri Županu 8 × 6 ipd.). Zid je bil obložen s 4—5,7 cm debelimi plohi, ki so bili pritrjeni na 20 × 20 cm debele hrastove trame. Najbolj primerna za to sta bila kostanjev ali borov les, ki sta najbolj odporna proti vlagi. Od te stene je bila 40—50 cm v notranjost odmaknjena še druga lesena stena iz enako debelih plohov. Vmesni prostor med njima je bil do vrha napolnjen s posebnim polnilom: s šoto, ki jo je Pek menda dobil celo s Koroškega, sicer pa so jo vozili z ljubljanskega barja, z ugaski, ki so jih vozili z Jesenic, z *braškami*, tj. drobovjem, odpadki od oglja, ki so ga nabrali po kopiščih, ker ga oglarji niso mogli prodati kovačem, a največ so rabili žaganje, ki so ga pač najlažje dobili. Polnilo so čim bolj na tesno steptali med ti dve leseni steni s posebnimi *tolkačami*, *kolci*, da niti miši ne bi mogle živeti v takem. Če bi prejedle steno, bi v stavbo vdrl zrak in z njim toplota. Lesen strop je bil zavarovan z oblogo iz žaganja. V njem je bila odprtina (pri Kamnšku velika 70 × 70 cm), skozi katero so led vsipali v prostor tedaj, ko so bila vrata že zadelana z njim. Odprtino so potem zamašili s posebno loputo, ki je bila tudi napolnjena z žaganjem (pri Županu jo imajo še sedaj), da toplota nikakor ne bi mogla blizu. Prizadevali so si, da bi bil prostor čim bolj zavarovan pred toploto in temu je služilo tudi dvoje vrat. Prva so bila sicer debela, a enojna, druga pa dvojna in napravljena tako kot stene. Med dvojno ostenje je bilo nabito polnilo — žaganje. Taka vrata so še ohranjena pri Špicarju in Bohačevem Andrejcu, kjer so debela 16 cm in temu ustrezno težka.

Uskladiščenje ledu

Tudi način uskladiščenja ni bil pri vseh hišah enak, čeprav je bilo od tega pa tudi od kvalitete ledu zelo odvisno, koliko časa se je obdržal.

Najbolje ohranjena stavba ledenice je pri Špicarju

V skrbno očiščen, osušen in prezračen prostor so začeli trije nosači nakladati lepe gladke plošče ledu drugo na drugo do višine 1 m. Nanje je prišla plast žaganja, potem pa sta dva tolkača z lesenimi kladi ali bati začela novo prinesene plošče »batati«, tj. razbijati na drobne kosce in koščke, da je bilo čim bolj »naštanfano«, zbito, steptano. To je šlo do višine vrat, nakar so led vsipali v prostor skozi odprtino z vrha, le pri Špicarju skozi okno. Ves led so morali temeljito stolči, da je bil res ves droban in pri Špicarju so ta drobir zalivali še z vodo, da je bilo drugi dan vse ena sama gladka plošča. Na vse to so položili 5 cm debele borove plohe in navrh nasuli žaganje, do 1 m visoko, tako da je bilo res »zadihtano« — brez zraka. Pri Kamnšku so plošče razbijali že od začetka, le pri vratih so jih nakladali cele, kot bi z njimi zidali. Tolkača, ki sta tolkla led na kosce, sta imela čevlje ovite v vrečevino, da nista kvarila čevljev in da jima ni drselo. Pri Bohačevem Andrejcu sta dva razkladala cele plošče, dva pa tolkla in teptala kosce ledu le v reže med njimi. Pri Županu so vmes potresali bukovo listje ali žaganje, da je bil led čim bolj obstojen.

Tako uskladiščen led se je obdržal pri Špicarju v predkleti (vorkeller) kamor se je bolj odpiralo, do junija, v glavnem prostoru pa do konca avgusta. Na najbolj hladnem mestu je ostalo za voz ostankov, pomešanih z žaganjem. Drugi so pripovedovali, da se je led obdržal do novega, tj. dotlej, ko je bilo že samo na sebi dovolj mrzlo, da »mesa ni bilo treba devati na led« ali da hladna pijača ni bila več potrebna. Tedaj so vrata odprli, da se je stajal še zadnji led. Voda je ob počasnem tajanju sproti izginjala v tla, nekaj je je izhlapelo, pri Kamnšku pa so imeli v ta namen pod stavbico speljane posebne kanale in je voda odtekala po njih. Tako so bila tla bolj suha in led se je počasneje topil.

Poznavalci ledu pravijo, da je najboljši decembrov led, češ da je »najhujši adventov mraz« in da celo pregovor pravi: »Je hladna kakor grudnov led.« Led pa so lomili tudi šele marca in z bojznijo so govorili: »Letos pa ni mraza, da bi led napravili.« Če pa je naneslo, da zaradi mile zime ni bilo dovolj ledu, so ga, vsaj pri Špicarju, nabirali v strugi Osojnice, ki ima najbolj mrzlo vodo že zaradi lege (to pove tudi njeno ime — Osojnica, osoje). Če še tega ni bilo, so si pomagali z zamrznjenim snegom, ki je padel z visoke strehe na bivši Kopšetovi hiši in je bil zato močno steptan. Na eno plast snega so dali plast bukovega listja in vse skupaj posolili. To je držalo tja do julija.

Hlajenje in konserviranje

Nekdaj so v gostilnah mogli postreči s svežim mesom le tako, da so živino sproti klali, toda v vročini se je meso kljub temu rado pokvarilo, saj niso mogli porabiti vsega hkrati. Prav tako so si hladnih pijač želeli le v poletni vročini. Zato so prišle ledenice res zelo prav.

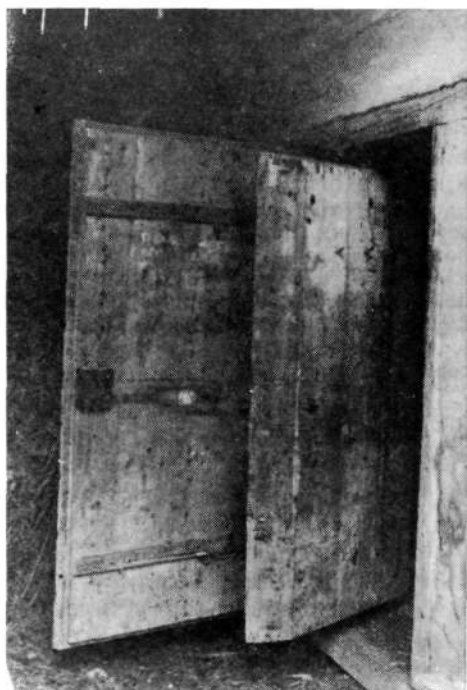
Nekako do junija so meso, pijačo in občasno tudi drug pokvarljiv živež (mleko, surovo maslo) shranjevali v »vorkellerju«, kjer so pri skladiščenju ledu pustili vmesen prazen prostor (2,5—3 m), da so lahko polagali tja sodčke piva in predale (pri Špicarju veliki 1 × 1 m) z mesom. Ta čas vrat v glavni prostor sploh niso odprli. V obeh prostorih so imeli kline in obešala za meso, da so posamezne kose obešali nanje. Kaj drobnega so dajali kar v medprostor med dvoje vrat, da ni bilo treba hoditi v ledenico vsak dan. Sodčke piva so dajali

v čeber v navadni kleti in okrog naložili po škaflju ledu, ki so ga sekali v obliki stopnic. Meso so ponekod polagali kar na led, da je tako bolj obstalo. Ko so sodček piva potočili, so šli v ledenico po novega in tudi po nov led. Vanjo so smeli hoditi le zgodaj zjutraj, ko je bilo najbolj hladno in nikakor ne čez dan. Vrata za seboj so morali hitro zapreti in hitro vzeti ven, kar je bilo treba, da je bilo čim manj možnosti za vdor toplega zraka. Tako je bilo treba ravnati tudi zato, ker je bilo notri temno in brezračno. V te ledenice so v sili prinesli kaj shraniti tudi drugi, npr. trgovci kvas in kmetje meso ob prisilnem zakolu.

Za zaključek

Ledenice so se v Žireh začele s spreminjanjem gospodarstva od izključno kmetijske proizvodnje v obrtno-čevljarstvo. Ob prvi svetovni vojni je to delo malo zastalo, toda po njej, ko so Žiri postale obmejno področje, se je toliko bolj razmahnilo, saj ni brez pomena opomba, da so veliko mesa — cele koše klobas — spravljali čez mejo.

Toda čas je prinesel svoje. Najprej je opustil ledenico Pek. Kakor hitro so prodali cerkev v Žireh, je opustil gostilno in se preselil že leta 1912 v Žirovnico. Drugi so vztrajali do druge svetovne vojne, dokler so obstajale čevljarstvene delavnice. Pri Špicarju so zadnjikrat spravljali led leta 1942, po osvoboditvi pa se je s tem najdlje ukvarjal (do 1964) Katrnik, ki je še obdržal gostilno. A prišli so hladilniki in tako je to delo izgubilo svoj gospodarski pomen. O Matičovi ledenici ni več sledu, na mestu nekdanje Pekove ledenične stavbe je danes Nagličev vrt; Kamnškova in Bahačeva sta predelani v garažo za avto-

Dvojna vrata Špicarjeve ledenice

mobile, pri Županu pa v garažo za kmetijske stroje; pri Katrniku so jo pre-delali v klet, pri Bahačevem Andrejcu je prostor neizkoriščen; pri Petronu so jo podrli letos spomladi, ker jo je nagnil visok sneg, v njej pa so imeli shrambo za razno orodje; Mesarjeva je v zadnjem ostanku cerkve na milost in nemilost prepuščena zobu časa. Še najboljše je ohranjena Špicarjeva ledenica v nekdanji mežnariji.

Pri stavbah je še mogoče neposredno odkriti njihovo nekdanjo funkcijo, o delu samem pa ne obstaja niti en samcat avtentičen dokument, fotografija. Tudi sicer ni o ledenicah nobenega pisanega vira, toda mogoče se bo kaj takega še našlo. Opis dela kaže, da ni bilo tako preprosto in tudi ne poceni. Vse to je jedrnatno povedala ena od pričevalk z besedami: »Muja je bila s tem ledom in še košta velika (= drago je bilo).«

Opombe

1. I. Počkar, Nabiralništvo, Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja, Vprašalnice II, Ljubljana 1976, 43—65. — 2. T. Cevc, Gospodarske stavbe, ETSEO, Vprašalnica V, Lj. 1976, 66—79. — 3. Prim. M. Stanonik, Zgodovina žirovskega čevljarstva, LR XVIII, 1971, 131—135. — Pripovedovali so: Francka Blažič (1907), Dobračeva 44, Dušan Demšar (1912), Stara vas 39, Marjana Demšar (1890), Žiri 94, Martin Gantar (1896), Vinko Jereb (1949), Žiri 68, Edi Kavčič (1927), Nova vas 2, Frančiška Kavčič (1901), Žiri 97, Marija Kavčič (1914), Žiri 15, Marta Kavčič (1933), Žiri 97, Mirko Kavčič (1913), Žiri 1, Pavla Kavčič (1915), Žiri 1, Vili Kavčič (1917), Žiri 66, Maks Oblak (1901), Nova vas 6, Ivan Potočnik (1901), Dobračeva 46, Ivanka Primožič (1902), Nova vas 45, Franc Stanonik (1906), Dobračeva 61, Jožefa Turšič (1901), Vrhnika, Alfonz Zajec (1932), Dobračeva 29, Marija Zajec (1898), Dobračeva 29.

Résumé

LES GLACIÈRES À ŽIRI

Le premier chapitre nous décrit les commencements des glaciers de Žiri qui servaient aux aubergistes et aux bouchers avant tout pour refroidir les boissons et pour conserver la viande. Les chapitres suivants traitent la production, le morcellement et le transport de la glace, les édifices spéciaux destinés à la conservation de la glace, son magasinage, les méthodes de conservation de la viande et de refroidissement des boissons et, finalement, la fin de ces précurseurs des réfrigérateurs modernes. L'auteur se pose la question, si cette méthode de conservation était connue ailleurs aussi.